

TRESMALS, TREUMAL

dent) del mot que ha donat *Maella* i *Montmell*. *Trasamària*, B. Emp., te. Pals (veg. *Samària*).

Una altra mena de reducció és la de *Tres-* reduït a *Tess-* per dissimilació. Acabem de citar *Tessierra* de Jou. Un sinònim és el Barranc de *tesjàra*, a l'Isàvena, en el te. de Vallabriga (XIX, 63, 64): perquè és més enllà del gran serrat constituït per «la *Sierra* i la *Serretas*»; *sierra* i *siarra* amb els tipus de diftongació estudiats en *E.T.C.* I, 134 i II, 179, n. 9.

ESPLUGA DE SERRA, mun. de la N. Ribagorça, quasi a la r. de Pallars Jussà, que es documenta antigament com *Espluga Tresserra*, perquè és just després de passar a serra partionera entre les dues comarques, que aquest poble es troba: TRANS SERRAM: perduda la primera *r* per dissimilació, *te-serra* fou trivialitzat en *de Serra*. *Tressarrado*, pda. de Castanesa (*E.T.C.* I, 148), amb *sarrado* = *serrat*.

En fi: Tresserra, poble del Ross. i els seus homònims, massa important, serà tractat en art. especial. Per a *Tressó*, més enllà del Coll de *So.*, s. v. *Sorpe*, *Trescuro* i *Tresqüero*, veg. *Trullo*.

Traver, Pla ~, V. Pla Trescuro, V. Trullo Trescuro, V. Trullo

TRESMALS i TREUMAL

1) TREUMAL, veïnat del Baix Empordà, te. de Fenals, agre. al mun. de Calonge. Pron.: *trəumál*, a Cas-tell d'Aro (XLIV, 172.8): és a l'extrem N. de la franja costera d'aquest terme, 71 hab., a 4 k. de *Fenals*; GGC escriu *Trumal* i *Treumal* (p. 172.8). Crec que és el que figura en un doc. de 1019 del comtat d'Empúries, com alou situat cap a *Ullastret* i *Velloso*: «a *Tres Miseros*» (BABL III, 51); car *Treumal* és uns 18 k. a l'ESE. d'Ullastret, i *miseros* em sembla ser una llatinització de fantasia en lloc de *mals*. Cf., en efecte, els següents.

2) TRESMALS, a la Marenda, te. Argelers, avui nom bastant oblidat, però molt en docs. antics. Ara *Santa Eugènia*, segons el mapa cadastral: a la vora esq. del *Tec*, cosa d'un k. a l'E. de la via fèrria.

MENC. ANT. 858: «terras qui sunt in terr. Hele-nense infra fines et adjacentia de villa *Tres malos*» (bis) (Colle. Moreau II, 14; *Hist. Lgd.* v, 1503). Deu ser el mateix «villa *Tresmalos*» en doc. de 858 p. p. *Cat. Car.* II, 212.26, cf. 331.12, que ho posa com ruïnes d'una esgl. de *Sta. Eugènia de Tresmals*, prop del Mas Calmetes, entre Elna i *Tatzó d'Avall*; 914: *Tres-Males*, prop de La Torre d'Elna (Mor. IV, 25); 951: «in villa *Tremalos*», cit. junt amb Elna, St. Genís de Fontanes i Paçà (Mor. VIII, 29); 955: *Tresmales*, junt amb el gual del *Tec* (id. VII, 205); 981: «villa *Tresmals*» (*InvLC.*, s. v. *tras*).

Encara més Ss. XII i XIII. 1067: «in suburbio Ele-nense, infra fines de Sta. Eugenia de *Tresmals*»; 1110: *Tresmals* (*InvLC*); 1145: «Sta. Cruce de *Volono* --- Ortaphano --- decimarum Ste. Eugenie de *Tresmals*» (Mor. LXI, 140); 1146 i 1156: Pons de *Tresmals* fou

bisbe de Carcassona (*Hist. Lgd.* v, 1462-3) (però veg. el (5)); 1235: Ste. Eugenie de *Tribus Malis* (*InvLC*). En el Capbreu d'Argelers figuren terres situades a Sta. Eug. de *Tribus Malis* (Gigot, *CERCA* 1959, 39).

Ponsich hi afegeix *Tresmalos* en un doc. de 814 o 840; *Tresmals* en un de 1272 i algun més de *Tribus Malis* Ss. XIII i XIV.

3) Un altre, que devia ser a l'alta Cerdanya, apareix, segons Ponsich (*Top.*, 165), en les formes *Tresmalos* a. 1035, *Trasmals* 1073, i *Trasvals* 1280 i 1283, variant que té tan poca solta semàntica com *Tresmals* i la fantàstica *Tresmiseros* de (1): tots plegats estan revelant el caràcter adulterat d'un nom que els escribes troben xocant i malden per explicar-se'l.

4) Un altre a Osona, cap a *Torelló*, avui crec oblidat, en doc. de 923: «in comit. Ausona, in terminio de kastro *Cerià*, in lo. q. dic. *Tresmalos*» (*Dipl. Cat. Vic*, 90, § 99) (*Cervià* = *Torelló*).

5) A l'Aude, cº de *Capendut*, avui «domaine *Trèbes*», conegut pels draps de *Trebes* que s'hi fabricaven (a. 1321) (*RLR* XXXII, 41). Es llegeix *Tresmals* a. 1110, *Tria Mala* o *Tribus Malis* 1211; com que era un nom de mal averany, després fou tornat de *mal* en *bo*: *Tribus Benis* 1227, 1299, *Tria Bona* 1262, i en fi: bé del tot: *Tribus Benis* 1321, *Tresbes* 1532, *Treves* 1592. El retrocés accentuat que observem ací, és com l'usual en tants NLL del Sud llenguadocià: *Ansignan* > *Ansigno*, *Lezignan* > *Lezigno*, *Stus. Africanus* > *Sant Africo*.

6) Un altre, uns 14 k. més al Sud, avui encara sense retrocés accentual, pron.: *Trebes*, segons Sabarthès, château et ferme, te. La Bastide, cº La Grasse: «le lieu de *Terbe*» a. 1263, *Trebes* 1340-S. XVII, *Trebes* 1790.

ETIM. La forma *Traumal* de l'(1), en la llengua viva, junt amb les dades *Tribus Malis* etc. del (2) i el (5), ens donen la clau etimològica d'aqueixos galimaties de curials: tot ve de *Trauc Mals* 'mals forats, racions escassos, esquifits'. En la combinació complexa *-uksm-* s'elimina la *k* i en part la *u*; en la forma resultant *trausmals* els uns hi volien endevinar la forma ll. *tribus*, i la major part ho reduïren a la romànica *Tres-*; fora del nom empordanès (1) on ha quedat encara la *u* de *trauc*, però emmudint la *-c-* i la *-s-*. Per a *trauc* 'forat', del cat. antic i dialectal (no sols oc. *trauc*), veg. *DECat* VIII, 727b50 ss., i 728 (cf. també articlel *Troc*, infra).

Un altre NL de la Costa Brava compost a base de *trauc* amb reducció *-trac-*, com en *Traumal* i *Tresmals*, és *El Tramadiu*, racó de roques dins el terme de Palafrugell, cap a mig camí d'Aigua-Blava, al Nord de Tamarit i Aigua Xalida (oït *al trəmadiu*, Casac. 1926, a l'inf. de Caella).

Deu resultar de *el tra(u)amadriu*, amb eliminació dissimilatòria d'una de les *r* i una de les *u*. De *MATRIX*, -fctis, matriu de roques que crien algues, com *Les Madrigueres*, platja de prop de St. Vicenç de Calders, on les roques envolten un bosquet de sargassos (com al-